

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми, важливість і актуальність якої визначає необхідність подальшого поглиблення та визначення спектру організаційно-педагогічних умов, що забезпечують ефективний розвиток художньо-творчого потенціалу старших дошкільників у процесі образотворчої діяльності та образотворення взагалі.

ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бердяев Н.А. Смысл творчества: Опыт оправдания человека / Н.А. Бердяев. – М.: ООО “Издательство АСТ”; Харьков: “Фолио”, 2004. – 678 с.
2. Дронова О.О. Усвідомлення феномену краси як фактор саморозвитку старших дошкільників у зображальній діяльності // Наука і освіта. – 2002. – №1. – С. 93-97.
3. Дронова О.О. Зображувальна діяльність як середовище і фактор розвитку творчої особистості в дошкільному дитинстві // Розвиток творчої особистості в системі дошкільної освіти.: М-ли Всеукр. наук.-прак. семінару. – Слов’янськ: СДПУ, 2003. – С. 120-122.
4. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посібник / Наук. ред. О.Л.Кононко. – К., 2003. – 243с.

УДК 37.037:373.31:373.21

С.Р. Замрозевич

ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті порушено проблему формування фізичної компетенції дітей дошкільного віку. Здійснено аналіз понять “компетенція” і “фізична компетентність”.

A problem of forming of physical competence of children of preschool age, is revealed, in the article the analysis of the notions “competence” “physical competence”.

Постановка проблеми. Проблема компетентності дошкільнят – одна з найактуальніших. Розв’язання її, з одного боку, допоможе здійснити системний, цілісний підхід до розвитку дитини, з другого – співвіднести цей розвиток з життям.

На відміну від поширеної думки, компетентність, на погляд О.Кононко, не означає лише доступну віковій поінформованість дитини в широкому колі життєвих проблем. Вона передбачає цілий комплекс характеристик: розвинений чуттєвий досвід; навички практичного життя; розвинені потреби, здібності, які гарантують дитині пристосованість до життя; уміння орієнтуватись у змінних умовах, знаходити оптимальні засоби реалізації свого особистісного потенціалу.

Отже, відповідно до цього концептуального підходу, зазначає О.Кононко, основною метою дошкільної освіти має бути забезпечення сприятливих умов для становлення життєвої компетентності дитини, формування в неї базису особистісної культури, реалізації свого особистісного потенціалу.

Оскільки знання, уміння та навички визначаються лише засобом розвитку особистості, то в основу концептуального підходу покладено якість особистісного зростання дошкільняти, ступінь реалізації ним свого природного потенціалу, зокрема фізичного.

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати зміст поняття “фізична компетентність” і виокремити умови її формування в дошкільному віці.

Виклад основного матеріалу. Компетентність у сфері фізичного “Я” включає знання дошкільника про своє тіло як ціле, вік, зміни організму, його живлення та загартування, гігієну тіла, здоров’я і хворобу, розвиток рухової активності, статеву диференціацію та ідентифікацію, безпеку, самоохорону, самозахист [3: 38].

По-різному автори підходять до визначення поняття компетентності взагалі та фізичної компетентності зокрема. Спробуємо з’ясувати ці поняття.

Терміни *компетентнісний підхід*, *компетенція*, *компетентність* є новими в українській педагогіці. Тому спочатку розкриємо сутність цих понять.

Оскільки компетентність – це кінцевий результат навчання, актуалізується проблема оцінювання системи перевірки й оцінювання навчальних досягнень молодих школярів на засадах компетентного підходу. Контроль має ґрунтуватися на позитивному принципі, який передбачає передусім врахування рівня досягнень учня, а не ступеня його невдач.

Компетентнісний підхід в освіті розуміють як спрямованість навчального процесу на формування і розвиток основних компетентностей особистості. Це вимагає відходу від інформаційної спрямованості навчання і перенесення акценту із засвоєння нормативно визначених знань, умінь і навичок на формування і розвиток у школярів здатності самостійно практично діяти, застосовувати індивідуальний досвід та досягнення у нестандартних, творчих, життєвих ситуаціях [4; 7].

Компетенція – це сукупність знань, умінь і навичок, досвіду, які є характерними і необхідними для ефективної продуктивної діяльності у певній галузі [6].

Компетентність – поінформованість, обізнаність, досвідченість у певній галузі [6]. Компетентність є результатом оволодіння учнем відповідною компетенцією, що містить його особистісне ставлення до предмета діяльності. Тому *компетентність у певній освітній галузі* – це поєднання відповідних знань, умінь і навичок, здібностей, досвіду, що дозволяє ефективно визначити і вирішувати проблеми, характерні для певної сфери діяльності [7].

Отже, компетенцію потрібно розуміти як реальну вимогу до засвоєння учнями сукупності знань, способів діяльності, досвіду, ставлення з певної галузі знань, якостей особистості, яка діє в соціумі [1], а компетентність – як реально сформовані особистісні якості учня та досвід діяльності.

С.Ю.Ожегов визначає компетентну людину як освічену, авторитетну в певній галузі. Подібно до цього розуміють це поняття Дж.Ровен та А.А.Бодальов. Згідно з першим, компетентність – “це специфічна здібність, необхідна для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній галузі, це володіння вузькоспеціальними знаннями, особливого роду предметними навичками, способами мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії” [5: 8]. А.А.Бодальов вважає, що компетентність – це “специфічна здібність, яка дозволяє ефективно вирішувати типові проблеми і завдання, що виникають у реальних ситуаціях повсякденного життя”. Це “вміння вирішувати окреслене коло завдань у професійних видах діяльності” [2: 1].

На жаль єдиного погляду на різні визначення цих двох термінів поки ще немає. У своїй роботі ми будемо послуговуватися терміном “компетентність”.

Фізична компетентність як окрема група компетентностей науковцями не виділялася. Фізична компетентність дітей 6-7 річного віку розглядається нами як поєднання суми знань з валеології, фізичної культури та вміння застосовувати їх на практиці.

Під фізичною компетенцією можна розуміти практичний досвід дітей, їхні знання, вміння і навички, виконання фізичних вправ, фізична підготовленість, а також визначення шляхів і можливостей їх набуття та функціонування з допомогою різних видів рухової активності, фізичних вправ.

Провідною ознакою фізичної компетенції дітей дошкільного і молодшого шкільного віку можна вважати їхню усвідомленість і сформованість до початку самостійної фізичної діяльності, насамперед до бережливого ставлення власного здоров'я, дотримання здорового способу життя, надаючи таким чином важливого значення фізичній підготовці і розвиненості фізичних якостей.

Отже, фізична компетентність – це система теоретичних і практичних знань і умінь, що виступає основою різних компетентностей дітей, прийняття ціннісного їх значення у свій внутрішній світ.

Для дослідження розвитку компетенції у фізичному вихованні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку можна виділити такі критерії: фізичне самовизначення, фізична

активність та відповідальність за своє фізичне здоров'я. Дані сутнісні якості особистості дитини виступають як системотворчі взаємопов'язані елементи компетентності.

Дитина повинна прагнути реалізувати себе у фізичній діяльності, в певному середовищі, в суспільстві. Ці риси розкриваються в рівні сформованості самосвідомості дитини. Великий вплив має і фізична активність особистості, яка забезпечує успішне функціонування її фізичного розвитку. Активна фізична позиція особистості дитини полягає в її здатності здійснювати самоконтроль, саморегуляцію, самоутвердження і самосвідомість. Фізична активність є особистісним способом зіставлення себе з іншими дітьми, таким чином, характеризує фізичну самореалізацію.

Виконання дитиною певних фізичних рухів, вправ викликає певні емоції та почуття. Емоції є способом саморегуляції поведінки. У процесі фізичної діяльності здійснюється емоційний розвиток, адже у дітей виникає бажання фізично вдосконалити себе самих, радість від здорового тіла. Фізичний розвиток, фізичне вдосконалення особистості тісно пов'язані з внутрішніми стимулами, що ґрунтуються на емоційній структурі та становлять собою складний механізм включення людини в різні види фізичної діяльності. Отже, в структурі фізичної компетентності дітей 6-7 річного віку можна виділити афективний компонент, який є складним новоутворенням і характеризує позицію особистості з точки зору її ставлення до фізичної діяльності, задоволення своїм тілом, його красою підтримання його у здоровому стані. А це є основа для фізичного самовдосконалення, загальної фізичної працездатності.

Фізична компетентність включає набуття дитиною певної суми знань про здоров'я людини як складову біосоціальних систем (природи і суспільства); інформацію про людину та чинники впливу на її здоров'я; засвоєння дітьми теоретичних тем, визначених навчальними програмами; знань та вмінь запобіганню травматизму; уявлення про фізичну культуру, її складові і засоби реалізації. Тому в структурі фізичної компетентності можна виділити когнітивний компонент.

Джерелом рухової активності є потреби, мотиви, інтереси, бажання, система ціннісних орієнтацій. Це дає можливість виділити аксіологічний компонент у внутрішній структурі фізичної компетентності, що характеризує особистість з точки зору осмислених дій і вчинків (вияв рефлексії), вміння аналізувати свою фізичну діяльність (самоаналіз).

Отже, внутрішня сторона фізичної компетентності включає афективний, когнітивний, аксіологічний компоненти. Зовнішню сутність характеризують рухова активність дитини, її реальні дії і вчинки, що становлять її праксеологічний компонент, який включає формування "школи рухів" і основних рухових здібностей виконання дітьми організованих та стройових вправ, різноманітних комплексів загально-розвиваючих вправ з предметами і без предметів, а також спеціальних, підготовчих й основних фізичних вправ з розділів навчальної програми, вміння організувати здоровий спосіб життя.

Висновки. Отже, визначені основні умови формування фізичної компетентності, а саме: фізичне самовизначення, фізична активність та відповідальність за своє фізичне здоров'я, усвідомленість і сформованість до початку самостійної фізичної діяльності, насамперед до бережливого ставлення власного здоров'я, дотримання здорового способу життя, дають можливість більш глибоко зрозуміти її сутність.

ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В.Овчарук. – К.: "К.І.С.", 2004. – С.49.
2. Бодалев А.А. Психология новой эры: компетентность или беспомощность – [http:// psy. I September. Ru / 2001 / 47 / 45. htm](http://psy.ISeptember.Ru/2001/47/45.htm).
3. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. /Наук. рад. О.Л.Кононко. – К.: Ред. журн. "Дошкільне виховання", 2003. – 243с.

4. Пометун О.І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під. заг. ред. О.В.Овчарук. – К.: “К.І.С.”, 2004. – С.16.
5. Ровен Дж. Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы / Пер. с англ. – М.: “Когито-Центр”, 1999. – 144с.
6. Словник іншомовних слів / За ред. академіка АПН УРСР О.С.Мельничука. – 2-е вид., перероб. і допов. – К.: Гол. ред. Української Радянської Енциклопедії. – С. 431.
7. Хуторський А. Ключевые компетентности как компонент личностно ориентированной парадигмы образования // Народное образование. – 2003. – №2. – С.58-64.

УДК 372.3+372.4

Л.В. Іщенко

НАСТУПНІСТЬ У ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОМУ РОЗВИТКУ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ТА ПЕРШОКЛАСНИКІВ

Стаття присвячена дослідженню шляхів та засобів забезпечення наступності логіко-математичного розвитку старших дошкільників та першокласників, розкриті психолого-педагогічні особливості розвитку логічної сфери дітей 5-7 років у процесі навчання елементам математики.

The article is devoted to the research of the ways and means of consistency of logical-mathematical development of pre-school and first year pupils. It describes psychological and pedagogical peculiarities of the logical sphere development of children aged 5-7 in the process of mathematics elements training.

Постановка проблеми. Головна актуальна проблема сьогодення – встановити наступність на державному рівні між дошкільними закладами і початковою школою, а також визначити форми роботи з дітьми, які не відвідують дошкільні заклади.

Наступність між дошкільною і початковою шкільною ланками розглядається на сучасному етапі як одна з умов неперервної освіти дитини.

Останнім часом у вивченні наступності на перше місце висувається проблема навчання і виховання шестирічних дітей. Головне питання у цій проблемі – забезпечити однакову, досить міцну підготовку дітей до школи, що, звичайно, полегшить роботу вчителів перших класів, особливо на початку року.

Навчання дітей шестирічного віку має проводитися за єдиною програмою. Питання наступності завжди було в центрі уваги педагогічної теорії і практики (А. Богуш, В. Кузь, В. Ликова, Н. Шиліна та ін.).

Розглянемо поняття “готовність до школи”, розуміючи його як ключовий засіб вирішення проблеми підготовки дитини до школи в руслі спадкоємності і неперервності дошкільної і початкової ланок системи освіти.

Формування готовності до школи передбачає цілеспрямовану підготовку дитини до нової діяльності, що принципово відрізняється від усіх видів діяльності, що були в дошкільному закладі (ігрова, конструктивна, художня). Таким новим видом діяльності стане навчальна діяльність. Для її здійснення педагог-вихователь повинен ознайомитися як із загальною характеристикою цієї фундаментальної дидактичної категорії, так і з її взаємозв'язками з провідними дошкільними видами діяльності, які є базою для здійснення процесу підготовки до нового виду діяльності.

Отже, готовність до школи – це перш за все психологічний, емоційний, етично-вольовий і фізичний розвиток дитини, який забезпечує її легку адаптацію до нового етапу життя; це усунення (або хоча б істотне зниження) негативного впливу на здоров'я і емоційне